

Participace a benefity při rozvoji obnovitelných zdrojů energie

Praktická příručka pro obce Ústeckého kraje

ECUK Energetické centrum Ústeckého kraje

PARTICIPATION FACTORY

Prosinec 2024

Vypracovala Participation Factory s.r.o.
pro Energetické centrum Ústeckého kraje

Autoři: Anna Wien, Karel Kolář, Tomáš Rákos

Kontakt: info@participationfactory.com

Obsah

04
Úvod

08
Jak projednat potenciál rozvoje OZE ve Vaší obci s veřejností?

16
Jak se připravit na jednání s investorem?

22
Typologie kompenzací při výstavbě OZE

36
Závěr

Úvod

Kontext

Výstavba a provoz obnovitelných zdrojů energie (OZE) je v České republice považována za veřejný zájem, tedy za činnost přinášející obecný prospěch a nezbytnou k naplnění strategických cílů státu. Česká republika i Evropská unie stanovují cíle v pro zvyšování podílu obnovitelné energie na celkové spotřebě. V České republice se jedná o plán zdvojnásobit tento podíl během sedmi let z přibližně 17 % v roce 2023 na 32-25 % v roce 2030. Ačkoliv existuje více typů obnovitelných zdrojů, pro Česko jsou nyní klíčové především větrné a solární elektrárny. Nabízejí ověřené technologie a v Česku jsou příznivé podmínky pro jejich umístění, což usnadňuje postupné navyšování podílu čisté energie na celkové spotřebě.

České obce různých velikostí jsou proto stále častěji oslovovány investory se záměrem budovat větrné či solární elektrárny na jejich území. Tyto nabídky mohou představovat příležitost pro místní rozvoj, větší energetickou soběstačnost nebo například dodatečné příjmy do obecního rozpočtu. Navrhované projekty se občas setkávají s odporem části veřejnosti, která nemusí mít dostatek informací, obává se negativního dopadu na krajinný ráz či narušení obvyklého charakteru svého okolí. Některé obavy pramení také z nedůvěry k investorům, nedostatečné informovanosti o procesu přípravy a realizace projektu či chybějícího dialogu mezi aktéry.

Aby rozvoj OZE probíhal v souladu s potřebami místních komunit, je třeba zajistit transparentní komunikaci mezi investorem, obcí a veřejností, důkladně záměr vysvětlit a zajistit, že obec a její občané souhlasí s podmínkami výstavby elektráren na katastru obce. Vzhledem k tomu, že výstavba elektrárny ovlivní ráz jejího blízkého prostředí, investoři čím dál častěji nabízejí obcím a jejím občanům finanční i nefinanční benefity, které mají zajistit, že výnosy z výroby energie na území obce přispívají k místnímu rozvoji a zlepšují životní podmínky jejích obyvatel.

O příručce

Příručka je určena především vedení menších obcí, na jejichž území je potenciál pro budování větrných (VTE) či solárních (FVE) elektráren. Jejím cílem je pomoci obcím připravit se na jednání s investory tak, aby výsledné podmínky výstavby OZE respektovaly potřeby a zájmy místních obyvatel, a aby vznik elektrárny skutečně přispěl k rozvoji obce.

Příručka nabízí přehled o aktuální situaci na trhu a předává informace o tom, jaké finanční a nefinanční benefity investoři obcím obvykle nabízejí. Díky těmto informacím a praktickým doporučením budou zástupci obcí lépe připraveni na jednání a budou schopni získané prostředky a výhody smysluplně využít k posílení místní infrastruktury, zlepšení služeb či celkovému zvýšení kvality života obyvatel.

Příručka se skládá ze tří hlavních částí:

- **Praktický návod jak v rámci vedení obce a s veřejností projednat potenciál využití OZE ještě před příchodem investora.** Pomůže také předem stanovit podmínky, které chcete později s investorem vyjednat.

- **Praktický checklist, jak se na jednání s investorem připravit.** Tato část obsahuje rady, co si promyslet před schůzkou a na co se ze strany investora zaměřit nebo co od něj požadovat.

- **Přehled nejčastějších benefitů a kompenzací**, shrnuje výsledky studie, která zmapovala aktuální trendy v nabízených i dohodnutých finančních i nefinančních benefitech pro obce.

V příručce nechybí ani praktická doporučení a podklady, jako vzorový scénář pro veřejné projednání. V příloze navíc naleznete příklady častých otázek a odpovědí.

Autoři

Materiál byl vytvořen pro Energetické centrum Ústeckého kraje společností Participation Factory s.r.o.

Energetické centrum Ústeckého kraje
Energetické centrum Ústeckého kraje (ECUK) je příspěvková organizace zřízená Ústeckým krajem v srpnu 2022 za účelem realizace Energetické politiky kraje, definované v Energetickém plánu Ústeckého kraje.

Hlavním posláním ECUK je snižování energetické náročnosti objektů ve vlastnictví kraje a zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů. Kromě toho poskytuje služby v oblasti energetiky také obcím a městům v regionu, zejména veřejné správě. Mezi klíčové priority ECUK patří zlepšení hospodárnosti užití energie, koordinace činností směřujících k naplnění klimatických cílů a transformace území, posilování energetické bezpečnosti a soběstačnosti regionu, podpora rozvoje vodíkové ekonomiky, bezemisní mobility a cirkulární ekonomiky. Dále se zaměřuje na zavedení a systematizaci agendy krajského energetického managementu a rozvoj komunitní energetiky.

Participation Factory
Společnost Participation Factory působí na trhu od roku 2019 a specializuje se na design a implementaci participativních procesů v tuzemsku i zahraničí a na výzkumnou činnost v oblasti participativního plánování. Participation Factory nabízí komplexní rozsah služeb, včetně facilitace, poradenství v oblasti e-participace, školení dovedností potřebných pro participaci, vytváření platforem stakeholderů nebo zavádění pozic koordinátorů participace na všech úrovních veřejné správy.

V posledních dvou letech zajistila participativní projednání záměrů výstavby obnovitelných zdrojů energie v osmi obcích. Celkově má na kontě přes 200 participativních projektů ve 14 zemích na 3 kontinentech. Participation Factory se profiluje jako soukromá společnost soustředěná na vytváření pozitivního společenského dopadu.

Jak projednat potenciál rozvoje OZE ve Vaší obci s veřejností?

Kontext

Chce-li se vedení obce na jednání s investorem o výstavbě OZE důkladně připravit, mělo by nejprve zjistit, jak místní obyvatelé tuto problematiku vnímají. Tento krok je vhodné uskutečnit ještě před příchodem investora s konkrétní nabídkou. Včasná diskuse mezi zastupitelstvem, klíčovými aktéry a veřejností umožní všechny zúčastněné informovat, pochopit jejich postoje k možnému rozvoji OZE v obci a vyjasnit podmínky, za kterých by byli ochotni výstavbu přijmout.

Níže navržený participativní proces pro projednání je vhodný pro obce, které:

- vědí, že jejich území má potenciál pro výstavbu OZE,
- zatím neobdržely žádnou nabídku od investora, ale chtějí si zmapovat, jak se k tématu staví komunita,
- nabídku od investora již dostaly a před tím, než se jí budou blíže zabývat, chtějí zjistit, jaké je povědomí o tématu a preference v obci.

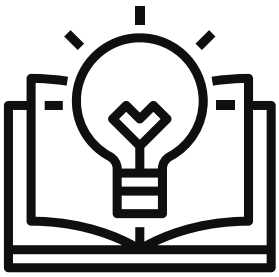
Cíle participativního procesu

Navržený participativní proces projednání OZE má za cíl před příchodem investora:

- seznámit zastupitelstvo obce s tématikou OZE a možnými benefity pro obec,
- představit aktuální situaci a potenciál pro OZE široké veřejnosti,
- edukovat veřejnost o OZE a případných benefitech, které se dají vyjednat s případnými investory,
- zmapovat, jak se veřejnost k tématu OZE staví.

Participativní proces

1. Edukace

V této části procesu je ze všeho nejdůležitější rozšířit znalosti veřejnosti i všech klíčových aktérů o problematice OZE. Nejčastější konflikty v území totiž vyvěrají právě z neznalosti faktů, mylných domněnek či šíření neaktuálních informací až mýtů a dezinformací. Pro kultivovanou a poučenou diskuzi je tak zásadní nejdříve veřejnosti nabídnout fakticky správné informace, na jejichž základě si občané budou moci utvořit svůj názor.

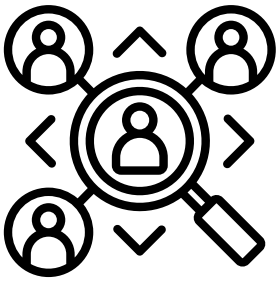
Jak na to?

- Na webových stránkách sepište časté otázky a odpovědi k problematice OZE a publikujte krátká informativní videa.
- Do poštovních schránek občanů rozdejte stručný informační materiál shrnující základní informace a odpovědi na časté otázky.
- Edukujte veřejnost v průběhu celého procesu. I jednotlivá setkání s veřejností by měla obsahovat vzdělávací prvky. Doporučujeme při přípravě vzdělávacích materiálů spolupracovat s experty (např. Z ECUK).

Doporučení

Pro snížení nákladů obce a zároveň zajištění kvality vzdělávacích materiálů doporučujeme vytvořit webové stránky s univerzálními dostupnými informacemi, které obce napříč Ústeckým krajem, potažmo Českou republikou, mohou využívat. Tyto stránky mohou obsahovat edukativní videa, odpovědi na časté otázky i materiály k tisku ke stažení.

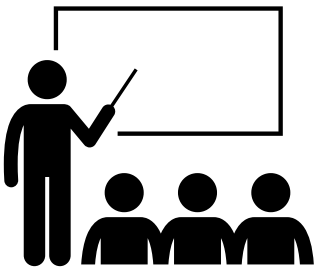
2. Mapování klíčových aktérů

Kromě zastupitelstva a široké veřejnosti bude možná potřeba problematiku projednat i s dalšími klíčovými aktéry, kteří na případnou výstavbu OZE v katastru obce mohou mít vliv. Může se jednat o kraj, MAS, okolní obce, ale i aktivní spolky, místní podniky a organizace v obci. Tito aktéři potřebují individuální přístup a je důležité je do procesu zapojit od samého začátku. Množství i typologie aktérů se může lišit podle kontextu a velikosti dotčené obce.

Jak na to?

- Zmapujte si, kdo má v rámci vaší obce či jejího okolí vliv na povolovací procesy či veřejné mínění. Zvažte, jak by tito aktéři mohli ovlivnit proces projednání záměru OZE.
- Vyberte vhodné metody pro jejich zapojení: někde bude nejlepší individuální schůzka, jinde fokusová skupina či malý workshop pro více podobných aktérů.

3. Vzdělávací workshopy pro zastupitelstvo

Ještě než přistoupíte ke vzdělávání široké veřejnosti, je důležité, aby vedení obce znalo základní fakta o OZE a bylo obeznámeno s možnými benefity, které obec může za výstavbu OZE na svém katastru získat. Vzdělávací workshopy mají za cíl nastolit společné porozumění faktům mezi zastupiteli obce, což je zásadní pro následující konstruktivní diskuzi o tom, jak postupovat. Doporučujeme uspořádat dva vzdělávací workshopy.

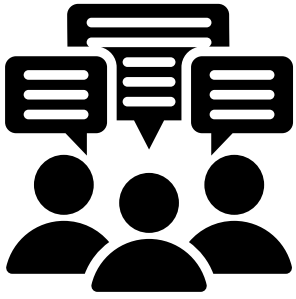
Jak na to?

- Pozvěte si experta na OZE, který zastupitele uvede do kontextu a bude schopen zodpovědět všechny otázky zastupitelstva k tématu.
- Nezapomeňte dělat zápis ze setkání, aby všechny otázky a odpovědi byly zaznamenané - můžete je dále využít i pro přípravu dodatečných vzdělávacích materiálů pro veřejnost.

4. Workshopy či schůzky s klíčovými aktéry

S identifikovanými klíčovými aktéry si naplánujte schůzku či workshop. Podle jejich počtu a zaměření se může jednat o individuální schůzku či naopak společné setkání pro více podobných aktérů. Cílem těchto schůzek je si zmapovat postoj těchto aktérů k případné výstavbě OZE v obci, jelikož by mohli celý záměr později ovlivnit. Zároveň od nich můžete získat jejich podněty na podmínky, které by si obec měla definovat při budoucím vyjednávání s investorem.

5. Veřejné projednání

Veřejné projednání umožní seznámit širokou veřejnost s problematikou OZE. Dává prostor komunikovat všechna fakta a odpovědět na otázky občanů ohledně technologie OZE, dopadu na jejich okolí i případné benefity, které by výstavba OZE mohla obci přinést. Zároveň je to příležitost zmapovat postoj účastníků k případné výstavbě OZE v katastru obce, což ovlivní další postup a vyjednávání s investorem.

Jak na to?

- Přizvěte experta či expertku na OZE pro komunikování faktů a zodpovězení všech otázek.
- Zajistěte neutrálního facilitátora či facilitátorku, který zajistí plynulý průběh diskuze, zamezí případným konfliktním situacím a zajistí, že všichni, kdo se chtějí zapojit do diskuze, tak mohou učinit.
- Nezapomeňte celou diskuzi zaznamenat a zápis ze setkání následně veřejně sdílet, aby i ti občané, kteří se na setkání nemohli dostavit, měli všechny potřebné informace.

Návrh scénáře

Pro inspiraci uvádíme modelový příklad scénáře pro veřejné projednání. Každý scénář je však vždy nutný přizpůsobit na míru kontextu každé obce.

časová dotace: 90 minut

- **Úvod ze strany vedení obce (15 min)**
  - *Cíle setkání*
  - *Představení potenciálu OZE v obci*
  - *Aktuální situace v obci (zvažuje se výstavba OZE, je tu nějaká nabídka apod.)*
- **Prezentace experta k OZE (20 min)**
  - *Představit, co je OZE, jaká je aktuální situace a plány v ČR s výstavbou OZE*
  - *Bližší vysvětlení technologie (již se zaměřením na konkrétní druh podle potenciálu obce)*
  - *Dotknout se častých otázek a domněnek (např. hluk, vliv na krajinný ráz apod.)*
- **Představení možných benefitů a podmínek, které se obec může snažit s investory vyjednat (10 min)**
- **Moderovaná diskuze (45 min)**
  - *Otázky a odpovědi (cca 30 min)*
  - *Doptat se na postoj veřejnosti a preferenci ohledně případných benefitů (cca 10min)*

6. Validace postoje veřejnosti

Veřejné setkání vám dá první vhled do toho, jak se komunita k OZE staví. Veřejné setkání však nikdy nelze považovat za reprezentativní, často se jich účastní například jen nespokojení občané či účastníci s vyhraněnými názory. Abyste tak měli lepší přehled, jak se široká veřejnost ve vaší obci k problematice OZE staví, doporučujeme udělat dotazníkové šetření.

Jak na to?

- Připravte dotazník:
  - vyberte jen několik otázek, na které opravdu chcete znát odpověď a nezahlcujte respondenty přílišným množstvím dotazů. Čím stručnější dotazník bude, tím více odpovědí dostanete.
  - Upřednostňujte uzavřené otázky před otevřenými (nechte respondenty vybírat z možností spíše než je rozepisovat zdlouhavé odpovědi - je to daleko rychlejší na vyplnění i vyhodnocení!)
- Vyberte správné nástroje a kanály pro šíření dotazníku, abyste zajistili, že každý občan má možnost dotazník vyplnit.

Doporučení

Zajistěte šíření dotazníků skrze více různých kanálů, digitálních i tištěných, aby se dostaly ke všem socio-demografickým skupinám.

Doporučení

V této fázi se jedná jen o indikativní zmapování postoje veřejnosti, nemusíte tak utrácet velký rozpočet za reprezentativní dotazníkové šetření, které by zajistilo, že výsledky přesně odpovídají postoji veřejnosti. Doporučujeme však zvážit použití nástrojů, které umožňují ověření respondentů, pro zajištění, že hlasují pouze obyvatelé obce a že nikdo nehlasuje vícekrát.

Na co při organizaci participativního procesu dbát?

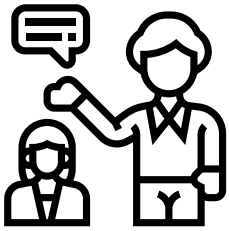
Pro zajištění kvalitního participativního procesu, který vám umožní dostat se k žádaným výsledkům, mějte vždy na paměti následující body:

Nezávislý facilitátor či facilitátorka

Veškerá projednání s veřejností, klíčovými aktéry, ale i zastupiteli, by v ideálním případě měla být vedena nezávislým facilitátorem či facilitátorkou.

Facilitátor*ka umožní:

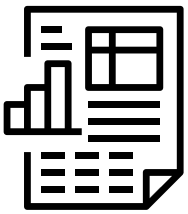
- zajistit, že se setkání drží nastaveného scénáře a že se tak dotkne všech stanovených bodů,
- dodržet stanovenou časovou dotaci a zajistit dynamický průběh setkání,
- utvořit prostor pro všechny se zapojit do diskuze - i těm, kteří nejsou tak průbojní a mohli by být upozaděni více dominantními účastníky setkání,
- předejít či mitigovat případné konfliktní situace.

Nezávislost facilitátora mu umožní zachovat neutrální postoj po celou dobu setkání, i v případných konfliktních situacích a zajistit, že různé názory mají v diskuzi své místo.

Sdílení reportů ze setkání

Každé setkání s klíčovými aktéry či veřejností by mělo vést k písemným výstupům, které sdílíte s veřejností. Ať už se jedná o shrnutí otázek a odpovědí, které během setkání zazněly, či zaznamenání stanoviska účastníků nebo jejich podnětů, písemné výstupy zajistí transparentnost procesu a přístup k těmto informacím i pro ty, kteří se setkání nemohli zúčastnit. S účastníky může být písemný výstup sdílen publikováním na webových stránkách i přímo do jejich emailových schránek - jejich kontakt můžete zjistit skrze prezenční listinu.

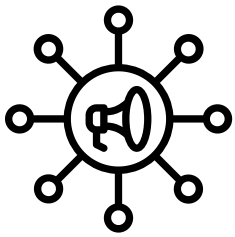
Včasná a vícekanálová komunikace

Komunikace jde ruku v ruce s kvalitním participativním procesem. Je důležité, aby cílové skupiny dostaly pozvánku na projednání včas. Je dobré se řídit pravidlem, že informace o konání projednání by měla být zveřejněna alespoň tři týdny před jeho konáním. Poté by mělo následovat ještě několik připomínek.

Zároveň je zásadní vybrat správné komunikační kanály, aby se informace dostala ke všem. Když se jedná o pozvánku na veřejné setkání, je důležité kombinovat digitální a

tradiční tištěné komunikační materiály, aby se informace dostala k různým socio-demografickým kategoriím. Např. kombinace webových stránek a facebookového účtu obce s informací v tištěném měsíčníku a na vývěskách na frekventovaných místech obce.

V neposlední řadě je důležité správně komunikovat účel a cíle daného setkání, abyste nastavili správná očekávání účastníků. Např., pokud ještě nejste ve fázi projednávání konkrétní nabídky, dejte si pozor, aby to bylo z pozvánky jasné. Zajistěte, že občan po přečtení pozvánky chápe, proč by se měl o téma zajímat, jakým způsobem se může zapojit a jaká je hodnotu jeho účasti na daném projednání.

Zapojení všech skrze využití různých metod

Je důležité mít na paměti, že jedno veřejné projednání nezajistí zapojení celé široké veřejnosti a že tak nelze interpretovat názory účastníků setkání jako názory celé veřejnosti. Často na veřejné setkání přijdou lidé s vyhraněnými názory, nespokojení lidé či lidé, kteří se o dané téma aktivně zajímají. Zároveň formát osobního setkání v určitý čas představuje bariéry pro zapojení některých skupin - např. těch, kteří dojíždějí do práce a vrací se domů až ve večerních hodinách, rodičů, kteří nemají hlídání pro děti, či osob, které se hůře pohybují. Proto je dobré zvážit kombinace více různých metod pro zapojení široké veřejnosti. Např. v námi navrhovaném procesu navrhujeme validovat názor veřejnosti skrze dotazníkové šetření - které je důležité šířit skrze digitální i tradiční tištěné kanály. Zároveň existují i další metody, jako např. navštívení občanů u nich doma pro předání základních informací a položení několika dotazů, či naopak digitální nástroje pro e-participaci umožňující sběr podnětů i hlasování.

Digitální nástroje pro e-participaci

Existuje široká paleta digitálních nástrojů, které zpřístupňují a zefektivňují zapojování veřejnosti. Tyto nástroje jsou málokdy schopné kompletně nahradit osobní kontakt s veřejností, jsou však vhodným doplněním. Oproti osobním participativním metodám mají následující výhody:

- dokážou zapojit větší množství lidí,
- osloví jinou cílovou skupinu, než která se běžně účastní osobních setkání,
- mají funkcionality, které umožní efektivní a transparentní sběr dat a jejich vyhodnocení (např. hlasování, zaznamenávání podnětů do mapy, průzkumy, apod).

Finanční náklady na participativní proces

Finální výši nákladů pro organizaci participativního procesu ovlivní hned několik faktorů:

- interní kapacity a možnosti obce zajistit dílčí aktivity při organizaci participativního procesu vs. potřeba participativní proces kompletně zadat externímu dodavateli.
- množství edukativních materiálů, které je potřeba vytvořit vs dostupnost univerzálních edukativních materiálů, které si obec může převzít.
- množství klíčových aktérů, které je potřeba zapojit nad rámec široké veřejnosti a zastupitelstva.

Možnosti zajištění organizace participativního procesu obcí:

Jsou tři hlavní možnosti, jak takový participativní proces zajistit:

1. Obec si celý participativní proces zajistí svými interními kapacitami, bez zapojení externího dodavele. Jedná se o nejlevnější způsob, avšak zároveň tento způsob významně zatíží interní kapacity úřadu. V neposlední řadě tato možnost neumožní zajistit neutrálního a profesionálního facilitátora, což zvyšuje riziko případného konfliktu.
2. Obec si participativní proces sama zorganizuje, ale poptá externího neutrálního facilitátora pro zajištění profesionálního vedení všech setkání.
3. Obec organizaci a realizaci celého participativního procesu zadá externímu dodavateli. Tato možnost nezatíží interní kapacity obce a zajistí kvalitní průběh celého procesu. Je však potřeba počítat s rozpočtem na dodavatele. Rozpočet pro organizaci takového participativního procesu při dodržení standardů pro kvalitní participaci se pohybuje od **250 000 do 500 000 Kč** - podle výše zmíněných faktorů.

Jak se připravit na jednání s investorem?

Úvod

Tato část přináší ve formátu seznamu akčních bodů praktické rady, jak se co nejlépe připravit na jednání s investorem a co od něj požadovat.

Co od investora požadovat

1. Zajištění participativního projednání nabídky se zastupiteli i veřejností na své náklady

Trvejte na tom, aby měl každý občan možnost vyjádřit se k projektu, a to nejen na začátku procesu, ale i v jeho průběhu. Participativní projednání by mělo respektovat následující standardy:

- ☐ Zajistit nejdříve projednání se zastupitelstvem, poté několik veřejných setkání za účelem představení investora a jeho nabídky a zodpovězení všech dotazů.
- ☐ Zajistit nezávislého facilitátora, který zajistí klidný průběh všech setkání.
- ☐ Přizvat k setkáním nezávislé experty k dodání faktických odpovědí na otázky veřejnosti (např. dopad na životní prostředí).
- ☐ Zajistit veřejně dostupné reporty shrnující obsah každého veřejného projednání.
- ☐ Zajistit průběžné hodnocení spokojenosti: Dohodněte se s investorem na mechanismu, který umožní pravidelně zjišťovat spokojenost obyvatel s průběhem prací a s dodržováním dohodnutých podmínek.

2. Zajištění transparentní a pravidelné komunikace

- ☐ Požadujte přístup k informacím o záměru, jako jsou technické parametry, informace o očekávaném výkonu, životnost zařízení a údaje o předpokládaném dopadu na životní prostředí.
  - ☐ Trvejte i na sdílení těchto dat s veřejností a klíčovými aktéry (např. skrze webové stránky)
  - ☐ Požadujte, aby investor využil různých komunikačních kanálů pro oslovení různých demografických skupin (online, tisk apod.). Pro zajištění co největšího dosahu pomůže spolupráce s obcí a využití komunikačních kanálů, které obec běžně využívá.
- ☐ Investorem určená kontaktní osoba by měla být snadno dostupná ke konzultaci a připravena řešit podněty od obce i občanů.

- [ ] Investor by měl pravidelně informovat obec i její občany o vývoji projektu: Domluvte se s investorem na jasném harmonogramu sdělování informací. Požadujte např. čtvrtletní zprávy o stavu projektu, o případných změnách a přehled splnění naplánovaných kroků. Domluvte se s investorem, zda bude veřejnost informovat sám, či budete zprostředkovávat informace vy.

3. Dohodnout se na způsobu dosažení dohody a tu pak respektovat

- [ ] Proces projednání by měl vyvrcholit rozhodnutím o tom, zda obec a její obyvatelé nabídku investora přijímají či nikoli. Od samého začátku by mělo být jasno, zda bude rozhodovat samo zastupitelstvo, či se rozhodnutí převede na občany. Tohoto rozhodnutí může být dosaženo několika způsoby, např. referendem či anketou (online, osobně či hybrid). Investor by se měl zavázat respektovat výsledky dané formy rozhodnutí.
- [ ] Dohodu, včetně domluvených benefitů a dalších podmínek, sepište do plánovací smlouvy.

Domácí úkol pro obec před jednáním s investorem

- [ ] **Prověřte si investora:** zmapujte si jeho dosavadní projekty, případně se doptejte zástupců dalších obcí na jejich zkušenosti.
- [ ] **Promyslete si preferované benefity a podmínky:**
  - [ ] Zmapujte si, co je důležité pro občany, během úvodního projednání.
  - [ ] Udělejte si rešerši běžné praxe a rozpětí i typologie možných benefitů.
  - [ ] Můžete zvážit více nabídek od několika investorů.

Co si experti Participation Factory odnáší z projednání OZE

1. Jedno projednání nestačí

Veřejné projednávání je často vnímáno jako formální povinnost, kterou lze splnit jednorázovým setkáním. Praxe však ukazuje, že jedno setkání s občany není dostatečné. Postoje a názory mohou krystalizovat až po delší době a opakovaných diskusích. Někteří obyvatelé se o projekt začnou zajímat později, jiní potřebují více času a informací k utvoření si názoru. Poskytování možnosti opakovaných setkání nebo kontinuální komunikace (např. online formou, prostřednictvím newsletterů, veřejných vývěsek) zvyšuje důvěru a kvalitu výsledného konsenzu.

2. Názor zastupitelstva nemusí reflektovat názor občanů

I když jsou zastupitelé voleni jako zástupci komunity, jejich pohled na OZE projekt se nemusí nutně shodovat s pohledem široké veřejnosti. To může vést k pnutí a nedůvěře, zvláště pokud občané budou mít pocit, že jim zastupitelé nedávají prostor pro vyjádření. Důležité je proto aktivně zapojit široké spektrum občanů již v raných fázích plánování. Zastupitelé by měli pracovat s reálnými daty z různých datových sběrů.

3. Názor účastníků veřejných setkání nemusí odpovídat většinovému názoru veřejnosti

Ne každý se veřejného jednání zúčastní. Aktivní účast na těchto setkáních bývá často nízká a mohou přijít převážně lidé s vyhraněnými názory – ať už pozitivními nebo negativními. Pro získání reprezentativnějšího obrazu veřejného mínění je vhodné využít i další metody: ankety, cílené rozhovory s různými skupinami obyvatel a opakovaně pořádat setkání v různých časech a místech.

4. Informační vakuum podporuje šíření mýtů a dezinformací

Pokud nejsou občanům poskytnuty včasné a srozumitelné informace, vzniká prostor pro spekulace, domněnky a v krajních případech i cíleně šířené dezinformace. Tento jev lze zmírnit otevřenou a proaktivní komunikací od samého počátku. Doporučujeme připravit srozumitelný informační balíček (letáky, web, infografiky), kde budou jasně a věcně vysvětleny klíčové aspekty možného projektu. Pravidelně aktualizované zdroje informací brání vzniku nedorozumění.

5. Postoj veřejnosti k OZE se hodně liší podle jejího socio-ekonomického profilu

Obyvatelé s vyšším vzděláním, vyššími příjmy či ekologickým zaměřením mohou reagovat pozitivněji na obnovitelné zdroje energie než ti, kteří se obávají ekonomických dopadů, ztráty hodnoty majetku, omezení kvality bydlení či narušení krajinného rázu. Někdo klade větší důraz na energetickou nezávislost, jiný se bojí hluku, stínu nebo vizuálního znečištění. Pro efektivní komunikaci je proto dobré si uvědomit, jaký je profil vaší komunity, a přizpůsobit jí argumentaci i formu oslovení. Důležité je také uznat oprávněnost obav a nabízet konkrétní opatření ke zmírnění případných negativních dopadů. Zároveň je potřeba jednat s investorem o umístění OZE v obci tak, aby benefity plynoucí z projektu odpovídaly potřebám místní komunity.

6. Důležitost dlouhodobé a konzistentní komunikace

Jednorázové informování na začátku projektu nestačí. Je potřeba kontinuálně sdílet aktualizace, pokroky, změny v plánech a výsledky jednání s investory. Obyvatelé ocení transparentní přístup a ochotu o projektu mluvit v průběhu celého jeho plánování i provozu. Tímto způsobem se minimalizuje riziko, že se do veřejného prostoru dostanou neověřené informace či fámy.

7. Jasné představení přínosů pro místní komunitu

Lidé chtějí vědět, jaký bude mít projekt konkrétní přínos pro jejich obec: finanční příspěvky do obecního rozpočtu, rozvoj infrastruktury, vzdělávací projekty pro školy, podpora místních kulturních akcí. Transparentní a podrobné vysvětlení, jak OZE přispějí k rozvoji regionu, je klíčové pro získání širší podpory.

8. Délka procesu projednání záměru s komunitou

Proces projednání záměru s komunitou by neměl trvat moc dlouho, ani příliš krátce. Z naší zkušenosti je vhodné, aby se záměr stal tématem pro obec a komunitu po dobu cca 2-4 měsíců. Tato doba umožní, aby se potřebné informace dostaly ke všem občanům a aby se všichni mohli vyjádřit. Zároveň je dostatečně krátká, aby udržela dynamiku procesu a zájem občanů o téma. Od začátku musí být jasné, čím bude projednávání vrcholit (např. anketa či referendum) a jaký je další postup.

Doporučení od starostů

Zeptali jsme se starostů, co by doporučili jiným obcím, které projednávají záměr OZE:

„Vybrat si silného investora, který už nějakou dobu na trhu existuje. Jsou to velké částky, musíme mít nějakou záruku.”

„Je potřeba to dělat transparentně. Přinejmenším zorganizovat veřejnou besedu, anketu.”

„Poptat se, jak to funguje v jiných lokalitách, jaké dávají částky. Samozřejmě záleží na výtěžnosti daného projektu, jak tam fouká, jak jsou vysoké větrníky apod. Určitě je ale dobré mít přehled, co je možné.”

„Nemělo by o tom rozhodovat jen zastupitelstvo. Veřejné projednání vytvoří tlak na investora, můžeme říct: ano, souhlasíme, ale chceme něco pro nás, pro občany a obec. Je třeba toho využít, dokud je tu ta možnost, dlouho to tu nebude.”

„Chceme si porovnat více nabídek”

Typologie benefitů při výstavbě OZE

Úvod

Investoři by měli obcím a jejich obyvatelům za výstavbu elektrárny na jejich katastru nabídnout určité benefity, které mají za účel kompenzovat zásah do krajinného rázu obce a zároveň zajistit, že zisk z elektrárny pozitivně přispívá rozvoji obce a životu v ní. Tyto benefity nejčastěji bývají finanční, i proto jsou často označované za kompenzace. Mohou však být i nefinanční (či alespoň ve formě nepřímého finančního příspěvku), jako například fixace ceny energie nebo investice do rozvoje infrastruktury v obci.

U finančních benefitů je důležité zmínit, že se jedná o finanční příspěvky nad rámec plateb, který je investor právně povinen platit v každém případě, jako např. nájemné za obecní pozemek či věcné břemeno za využití obecní infrastruktury nebo povinné kompenzace v rámci výsledků posouzení vlivů na životní prostředí (EIA). Někdy však tyto poplatky či povinné kompenzace mohou být v nabídce investora za benefity zaměňovány.

Pro jasné terminologické rozlišení v rámci celé studie používáme pojem benefit pro finanční či nefinanční příspěvek obci a jejím občanům, který je nad rámec povinných poplatků a kompenzací.

Níže naleznete přehled nejčastějších typů benefitů, které investoři aktuálně nabízí v rámci České republiky za výstavbu větrných a fotovoltaických elektráren. Trendy benefitů se však vyvíjí. Tento přehled nabízí informace zmapované v prosinci 2024, avšak postupem času budou ztrácet svou relevanci. Doporučujeme tak průběžnou kontrolu vývoje benefitů s ohledem na jejich typologii i výši.

Metodika

Tato část se opírá o rešerši, která vznikla v období listopadu a prosince 2024. Prověřeny byly nabídky a uzavřené smlouvy k výstavbě 35 větrných (VTE) a 9 fotovoltaických (FVE) elektráren ve 40 obcích v České republice. Nabídky pocházely celkem od 24 různých investorů.

Zkoumané obce byly v různé fázi vyjednávání či realizaci záměru. Konkrétně přehled nabízených benefitů čerpá z následujících dat:

- 34 schválených záměrů týkajících se 30 obcí, 16 investorů, 27 VTE a 7 FVE:
  - 21 dohledaných podepsaných smluv zveřejněných v registru smluv či na webových stránkách obce (14 VTE, 7 FVE).

- 13 dalších obcí se schválenými záměry, které jsou buď v přípravě či již v provozu, jejichž podepsané smlouvy nebyly zveřejněny v registru smluv, avšak které byly potvrzené na základě telefonátů se starosty a/nebo dohledaných usnesení zastupitelstev.

- 10 obcí, které obdržely nabídky od 8 dalších investorů, týkající se 8 VTE a 2 FVE:
  - 4 obce, které obdržely nabídky, které aktuálně zvažují a projednávají, což bylo potvrzeno na základě telefonátů se starosty. Ve všech případech se jedná o VTE.
  - 3 obce, které obdržely nabídky, které nebyly schváleny vedením města, což bylo potvrzeno na základě telefonátů se starosty. Jedná se o jednu VTE a dvě FVE.
  - 3 obce s dohledanými nabídkami, u kterých jsme neměli možnost ověřit jejich aktuální stav.

Většina smluv a nabídek je z období 2019 - 2024. 4 případy jsou z let 2006 - 2012. Odchylky výše benefitů způsobené rozdílem let, ze kterých nabídky pocházejí, jsou v přehledu benefitů vždy upřesněny.

Seznam obcí s dohledanými smlouvami

- Milíkov
- Maletín
- Verušičky
- Kunějovice
- Horní Loděnice
- Blížkovice
- Láz
- Dyjákovice
- Jívová
- Mohelnice
- Luby
- Horní Řasnice
- Dolní Řasnice
- Úmyslovice
- Brumovice
- Kadaň
- Pamětice
- Tachov

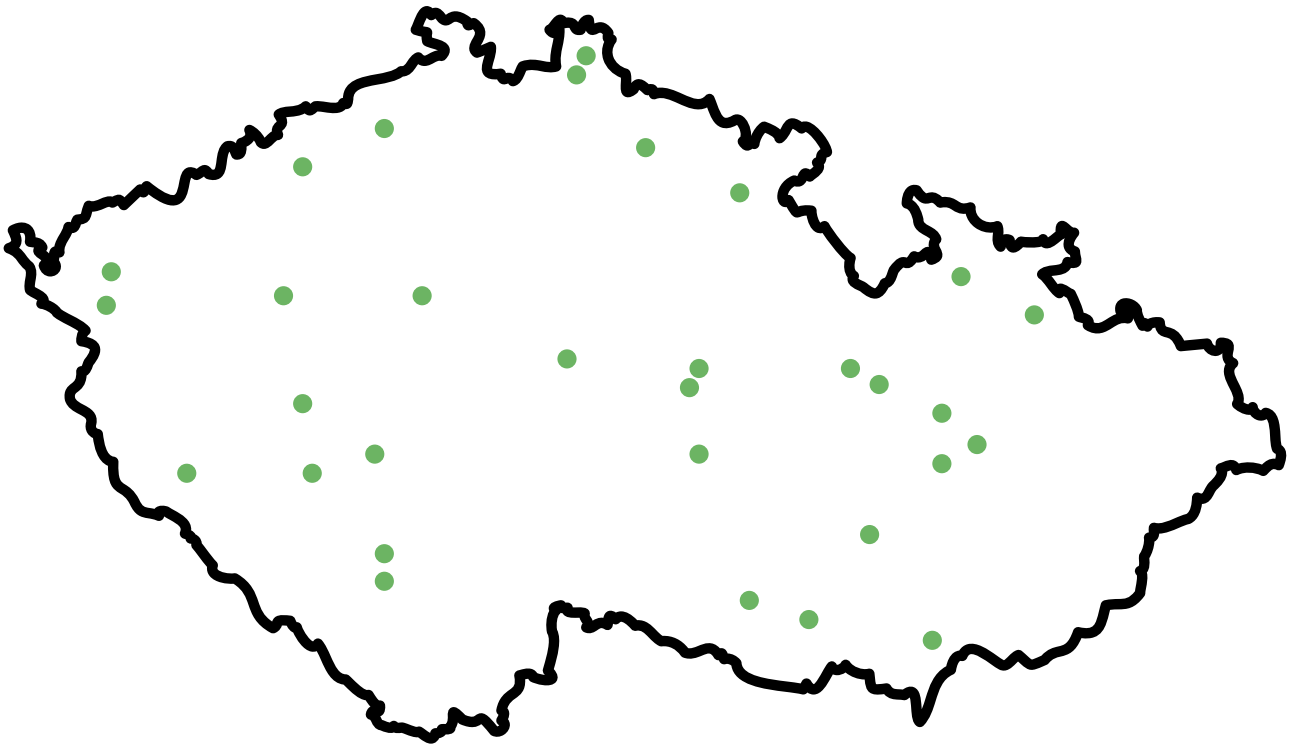
Seznam obcí se schválenými či projednanými záměry

- Zátor
- Velká Losenice
- Klíny
- Kobylá nad Vidnavkou
- Mladý Smolivec
- Předslavice
- Nezdřev
- Anenská Studánka
- Vojtěchov
- Pokřikov
- Kačice
- Bystrá nad Jizerou
- Mezileč

Seznam obcí s obdrženými nabídkami

- Hořany
- Slup
- Sazomín
- Stříbrnice
- Norberčany
- Borová
- Jindřichovice
- Mirovice
- Třemešné
- Radotice

Obce se schválenými a projednanými záměry

Seznam investorů, od kterých pochází dohledané nabídky

- ČEZ
- Meridian Nová Energie
- VTE Maletín
- VTE Verušičky + Verušičky II
- Úsovsko
- Active Development Investments
- Ventureal
- S&M Develop
- ADI Wind Energy
- WEB Větrná Energie
- FVE Triangl, Tušimice alfa, Tušimice gama
- PAZA Distribution
- NOHO Energy
- ALTENERG
- ib vogt Czech
- Micronix Group + Redwood Capital
- PV Consulting
- OSTWIND CZ
- TCN energie
- LCJ Invest
- JIPOCAR Power
- JRD Group
- VTE Stará

Typologie benefitů

Níže znázorněné typy benefitů vycházejí za zkoumaných obcí. Tyto benefity nejsou vyčerpávajícím výčtem všech možných typů benefitů. Cílem této typologie je dát obcím přehled o tom, jaké benefity jsou možné a běžné v rámci České republiky.

Jednorázový příspěvek do rozpočtu obce

Finanční příspěvek do obecního rozpočtu vyplacený zpravidla po uvedení elektrárny do provozu.

Pravidelný každoroční příspěvek do rozpočtu obce

Finanční příspěvek posílán každý rok do obecního rozpočtu.

Příspěvek spolkům

Finanční příspěvek pro spolky a příspěvkové organizace. Může jít buď do obecního rozpočtu a být podmíněný jeho využitím pro podporu spolků, sdružení a příspěvkových organizací, či přímo vybraným spolkům.

Příspěvek občanům

Finanční příspěvek pro každé odběrné místo v obci.

Zafixování ceny silové elektřiny

Zajištění maximální stropní ceny elektřiny po dobu životnosti elektrárny. V některých případech pro všechny obyvatele obce, v některých jen pro obec.

Podíl obce ve společnost nebo projektu

Obec vlastní procento společnosti operující danou elektrárnu v obci a dostává tak pravidelný podíl ze zisku dané elektrárny.

Podpora výstavby elektrárny ve vlastnictví obce

Pomoc investora při výstavbě elektrárny, která bude ve vlastnictví obce. Nabízená pomoc spočívá ve financování části přípravy či poradenství investorem.

Benefity podle počtu investorů, kteří je nabízí

Pravidelný každoroční příspěvek do rozpočtu obce — 21x

Jednorázový příspěvek do rozpočtu obce — 10x

Příspěvek spolkům — 4x

Zafixování ceny silové elektřiny — 4x

Podíl obce ve společnosti — 3x

Podpora výstavby elektrárny ve vlastnictví obce — 3x

Příspěvek občanům — 2x

Pravidelný každoroční příspěvek do rozpočtu obce

Jedná se o nejčastější formu benefitu. Příspěvek investor obci vyplácí každoročně po dobu provozu elektrárny. Jeho výše je vypočítávaná několika způsoby:

V případě VTE:

- **Určení částky za každou instalovanou 1MW**

Tuto formu výpočtu jsme identifikovali v 9 případech, přičemž se jednalo o nabídky 6 různých investorů.

Medián: 100 000 Kč (tato částka byla nabídnuta ve 3 případech)
Průměr: 136 111 Kč
Škála nabídek: od 25 000 Kč do 300 000 Kč / 1 MW
Odchylka: nejnižší částka 25 000 Kč je z roku 2006. Druhá nejnižší částka je 70 000 Kč z roku 2020.

- **Určení částky za každou větrnou elektrárnu (turbínu) uvedenou do provozu**

Tuto formu výpočtu jsme našli u nabídek 6 různých investorů. V některých případech je částka podmíněna minimálním počtem elektráren. V jiných případech investor nabízí výhodnější částky za vyšší počet elektráren. Částky se liší také v závislosti na velikosti elektrárny.

Medián: 700 000 Kč
Průměr: 728 528 Kč
Škála nabídek: od 100 000 Kč do 3 500 000 Kč / jednotka elektrárny
Odchylka: 3 500 000 Kč je o 2 100 000 Kč vyšší než druhý nejvyšší příspěvek. V tomto případě investor nenabízí další benefity, zatímco ve většině ostatních případů investoři benefity kumulují.

- **Paušální příspěvek bez upřesnění počtu či výkonu**

Tento typ pravidelného příspěvku byl identifikován u 4 nabídek od 4 investorů. U dvou vyšších částek (1 500 000 a 500 000) se dá předpokládat, že výpočet je na základě obdobné logiky jako u výše zmíněných případů, ale není upřesněn ve smlouvě. Dva nižší příspěvky (100 000 a 50 000 Kč) jsou příspěvky „*na náklady obce*" a „*za využívání dopravní infrastruktury*", které jsou uvedeny nad rámec dalších příspěvků počítaných na základě výše zmíněných výpočtů.

Průměr: 537 500 Kč
Škála nabídek: od 50 000 Kč do 1 500 000 Kč
Odchylka: nejnižší částka 50 000 Kč je z roku 2010. Druhá nejnižší částka je 100 000 Kč z roku 2022.

- **Podíl z ročního výnosu elektrárny**

Tento typ výpočtu byl identifikován u 4 investorů.

Škála nabídek: od 0.8 % do 2 % z ročních tržeb
V některých případech investoři garantují minimální částku za jednotku elektrárny (200 000 - 300 000 Kč).

V případě FVE:

U fotovoltaických elektráren byl tento typ příspěvku identifikován u 2 investorů, každý ho měl stanoven jinak:

- **Výchozí vs konečné protiplnění**

Jeden investor u několika svých nabídek nabízí výchozí každoroční protiplnění počínaje podepsáním smlouvy do nabytí platnosti stavebního povolení. Tato částka je polovina konečného plnění.

Škála: od 277 000 do 402 000 Kč / ročně podle velikosti elektrárny (nebyly dohledány velikosti pro stanovení částky za ha)

Počínaje nabytím platnosti stavebního povolení po dobu provozu elektrárny poté nabízí konečné každoroční protiplnění.

Škála: od 555 000 do 804 000 Kč podle velikosti (nebyly nalezeny velikosti pro stanovení částky za ha)

- **Paušální každoroční příspěvek bez upřesnění rozlohy**

V jednom případě investor nabídl pravidelný příspěvek ve výši 60 000 Kč bez upřesnění výpočtu.

Jednorázový příspěvek do rozpočtu obce

Jedná se o druhou nejčastější formu benefitu. Příspěvek investor obci vyplácí jednorázově po kolaudačním rozhodnutí. Jeho výše je počítána několika způsoby:

V případě VTE:

- **Určení částky za každou jednotku elektrárny uvedenou do provozu**

Tento typ příspěvku byl identifikován u 5 různých investorů. Jedná se o nejčastější formu výpočtu pro jednorázový příspěvek. V některých případech je výše příspěvku podmíněna minimálním počtem elektráren a jindy částka roste s větším počtem elektráren. Při výpočtu výše příspěvku je třeba brát v potaz různou velikost a výšku elektrárny.

Medián: 1 000 000 Kč
Průměr: 1 104 285 Kč
Škála nabídek: od 100 000 Kč do 2 500 000 Kč / jednotka elektrárny
Odchylka: nejnižší částky 100 000 Kč a 240 000 Kč / jednotka se týkají starších smluv z let 2006 a 2010. Další nejnižší částka je 900 000 Kč.

- **Paušální jednorázový příspěvek bez upřesnění počtu, výkonu či rozlohy**

Tento paušální jednorázový příspěvek je často komunikován jako dar pro obec. Byl identifikován ve 3 případech u 3 různých investorů. V částkách je velký rozdíl, ačkoli se jedná o nabídky po roce 2019 ve všech případech.

Částky: 50 000 Kč, 200 000 Kč, 1 500 000 Kč.

- **Určení částky za každou instalovanou 1MW**

Na rozdíl od pravidelného příspěvku, u jednorázového příspěvku tato logika výpočtu byla použita pouze u jednoho případu v naší rešerši. Jednalo se o částku 120 000 Kč / MW a šlo o nabídku z roku 2012. Pro uvedení příkladu, u jedné jednotky VTE s výkonem 4 MW by šlo o jednorázový příspěvek 480 000 Kč.

V případě FVE:

- **Paušální jednorázový příspěvek bez upřesnění**

V případě FVE byl jednorázový příspěvek identifikován pouze u jednoho případu. Jednalo se o příspěvek vypočítaný pro daný záměr ve výši 1 000 000 Kč. Lze předpokládat, že se jednalo o výpočet pro konkrétní rozlohu záměru. Údaje o konkrétní rozloze však nebyly veřejně přístupné.

Příspěvek spolkům

Tento typ příspěvku byl identifikován u čtyř různých investorů u záměrů FVE i VTE.
V jednom případě investor specifikoval příspěvek pro spolky ve výši 500 000 Kč. Tento příspěvek byl podmíněn výstavbou alespoň tří VTE.

U dalších 3 investorů částka upřesněna nebyla. Investor se vždy pouze zavázal k poskytnutí daru spolkům a příspěvkům na společenský život s tím, že výběr spolku záleží na investorovi a konkrétní částka na domluvě.

Zafixování ceny silové elektřiny

Tato nabídka byla identifikována u čtyř investorů v případě VTE.

Tři investoři nabídli zafixovat maximální cenu pro občany a obec ve výši od 0.9 Kč / KWh do 3 Kč KWh. Nabídnutá cena se často lišila podle počtu postavených jednotek VTE, čím víc jednotek, tím nižší cenu investor byl schopen nabídnout.

V jednom případě investor nabídnul silové elektřina pro obec zdarma.

Podíl ve společnosti pro obec

Získat podíl společnosti vlastnící elektrárnu v katastru dané obce nabídli obcím 3 investoři v případě VTE. Rozpětí podílu se liší od 4 do 10 %. Jeden investor navrhl i podíl pro občany ve výši až 3% (zatím nebylo schváleno).

Podpora výstavby elektrárny ve vlastnictví obce

3 investoři v případě FVE i VTE nabídli obci pomoc při výstavbě jejich vlastní elektrárny. Nabízená pomoc spočívá ve financování části přípravy či poradenství investorem.

Příspěvek občanům

2 investoři ve 3 různých záměrech FVE i VTE nabídli finanční příspěvek občanům, zpravidla každému odběrnému místu v obci.

Ve dvou případech u dvou investorů byl nabídnut pravidelný roční příspěvek na číslo popisné ve výši 5 000 - 6 500 Kč. V jednom z těchto případů byl přidán i jednorázový příspěvek 50 000 Kč na číslo popisné.

Třetí nabídka nabízela několik variant s širokým rozpětí v částce nabízené na číslo popisné. Záleží totiž na dvou faktorech:

- Dvě různě velké varianty FVE, což ovlivní výnosnost projektu a tak i celkovou částku, která se mezi občany rozdělí.
- Rozdělení mezi čísla popisná v celé obci či jen v nejvíce dotčené oblasti.

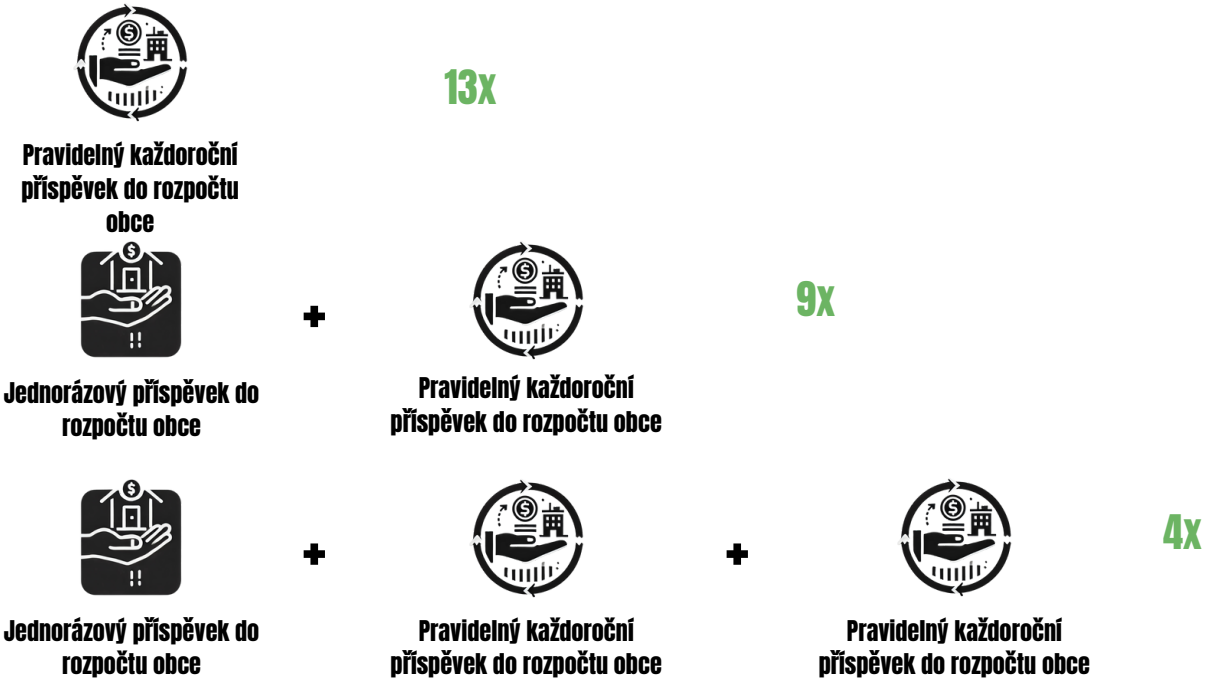
Rozpětí nabízeného příspěvku na číslo popisné se tak lišilo od 300 Kč ročního příspěvku a 900 Kč jednorázového příspěvku po 50 000 Kč ročního příspěvku a 165 000 Kč jednorázového příspěvku.

Další nabízené benefity

Investoři ve smlouvách upřesňují i další benefity. Konkrétně:

- převedení veškerých stavebních úprav komunikací ve vlastnictví obce, které budou v souvislosti s realizací projektu realizovány, do vlastnictví obce
- oprava určité délky cest
- pokrytí všech nákladů spojených s přípravou projektu. Někdy je upřesněno, o jaké náklady se jedná - např: úhrada nákladů na případné změny územního plánu

Nejčastější kombinace benefitů

Různé typy benefitů se mohou kumulovat. Úplně nejčastější praxe (17 případů) je pouze jeden pravidelný každoroční příspěvek do rozpočtu obce. Někdy se investoři zároveň zavážou k pokrytí nákladů spojených s přípravou projektu nebo opravě obecní infrastruktury, rovněž v rámci přípravy projektu.

Druhá nejčastější praxe je kombinace jednorázového a pravidelného každoročního příspěvku do obecního rozpočtu. Tuto kombinaci jsme zaznamenali u 9 případů. V některých případech (4x) poté investoři přidají ještě druhý pravidelný každoroční příspěvek, který je počítán dle jiné logiky než dle které je počítán první pravidelný příspěvek.

Někteří další se poté místo druhého pravidelného finančního příspěvku zavážou přidat další druh benefitu, například příspěvky pro spolky.

Jiní investoři poté kombinují například jednorázový příspěvek pro obec s příspěvkem pro občany či zafixováním cen elektřiny.

Jaké částky tak obec může očekávat do obecního rozpočtu?

Když investoři nabízí pravidelné finanční příspěvky, podle výpočtů v naší rešerši to znamená **300 000 až 600 000 Kč ročně** do obecního rozpočtu za jednu jednotku VTE. Tato částka platí v případě jednoho typu pravidelného příspěvku i když se více typů pravidelných příspěvků kumuluje.

300 000 až 600 000 Kč ročně za jednu VTE

Za celou dobu životnosti VTE mohou obce očekávat ve většině případech částky ve výši **8 500 000 - 10 000 000 Kč** za jednotku VTE. V některých případech však investor nabídl až téměř dvojnásobek (16 000 000 Kč). Tyto částky jsou vypočítány součtem všech příspěvků a následně vyděleny počtem VTE. Částky jsou orientační, jelikož informace o počtu VTE či jejich výkonu nebyly vždy dostupné, což má vliv na výsledné částky.

8 500 000 - 10 000 000 Kč za VTE po dobu její životnosti

Na co si dávat pozor?

Ve smlouvách nezapomínejte na:

Inflace
Smlouvy zpravidla upřesňují, že pravidelné příspěvky budou navýšeny o roční míru inflace. V některých případech je upřesněn horní limit navýšení (3%).

Vliv ceny elektřiny na výšku pravidelného příspěvku
Někdy investoři nabízí navýšení částky pravidelného příspěvku v případě, že prodejní cena elektřiny přesáhne určitou částku.

Stanovit, co pokryje investor a co obec v rámci přípravy
V ideálním případě investor pokryje vše, není tomu tak však vždy. Někdy jsou upřesněny konkrétní náklady, které pokryje investor (např. úhrada nákladů za případné změny územního plánu).

Další věci, na které si dát ve smlouvě pozor:

- Možnost obce odstoupit od smlouvy, když se několik let nic neděje
- Někteří investoři si do smlouvy dávají možnost záměr postoupit třetí straně či právním nástupcům

Co mít na paměti?

Rozdíly v nabízených benefitech se liší podle několika faktorů:

- podle vzdálenosti záměru od obydlené oblasti
- podle velikosti a výkonnosti záměru
- podle toho, zda je záměr na obecních či soukromých pozemcích
- mezi FVE a VTE

„Je dobré mít indicii, kolik si může obec říct. Dokud nebudou baterie, tak FVE má menší návratnost než VTE. VTE funguje dobře v zimě, to je úplně jiná výkupní cena. Nelze požadovat stejné peníze za FVE a VTE. což je důležité vědět. Zároveň záleží, jak je to daleko od obydlí apod." - dotázaný starosta

Typy smluv

Existují různé typy smluv. V rešerši jsme nalezli následující typy smluv mezi investorem a obcí:

- smlouva o spolupráci (většina)
- smlouva o budoucí smlouvě o zřízení služebností
- darovací smlouva jako příloha ke smlouvě o spolupráci
- budoucí smlouva o smlouvě o příspěvku
- nájemní smlouva
- plánovací smlouva

Závěr

Co si z této příručky odnést?

- **Spolupracujte s profesionály na energetiku** (např. z ECUK). Jde o složité téma a je jednoduché se v něm utopit. Nestyďte se nechat si poradit.

- **Zapojte občany do dialogu o OZE**. Má-li vaše obec potenciál pro OZE, zapojte vaše občany a klíčové aktéry do dialogu o OZE ve vaší obci od samého začátku. Nepřipravená a nepromyšlená komunikace směrem k veřejnosti, navíc započatá až po příchodu investora, může způsobit konflikty a odpor v území.

- **Spolupracujte s profesionály na participaci.** Uspořádat veřejné projednání může být stresující a je lepší tam mít někoho, kdo zvládne případné konflikty a pomůže s komunikací.

- **Promyslete, jakým způsobem občany zapojit.** Dát občanům hlas nestačí jen prostřednictvím workshopů. Na druhou stranu sbírat data (ankety, průzkumy, atd.) nelze jen tak "od stolu". Má to svá pravidla a náležitosti.

- **Promyslete si, za jakých podmínek byste výstavbu OZE na katastru vaší obce mohli přijmout.** Důkladně si promyslete požadavky na potencionálního investora. Od benefitů až po celkový přístup ke komunikaci a spolupráci na záměru.

- **Je správné o benefitech vyjednávat.** Nedejte se levně. Správným přístupem k benefitům zajistíte na 20+ let zajímavé nové finance do rozpočtu obce nebo příspěvky občanům.

- **Vyberte si investora se správným přístupem.** Včasné projednání potenciálu OZE ve vaší obci vám umožní být v proaktivní pozici při výběru investora. Je důležité, abyste si vybrali investora, který bude schopen splnit podmínky, které jste si stanovili, a který vám bude partnerem pro rozvoj vaší obce a zajistí, že vznik elektrárny na vašem katastru přispěje pozitivně životu komunity.

- **Investor není nutně nepřítel.** Zároveň je ale důležité si je dobře prověřovat. Poptejte se v ostatních obcích, shánějte na ně reference.

Příloha: Nejčastější otázky a odpovědi k solárním a větrným elektrárnám

Nejčastější otázky a odpovědi

Z naší zkušenosti s veřejnými projednání záměrů větrných a fotovoltaických elektráren níže shrnujeme nejčastější otázky veřejnosti a odpovědi na ně.

1. Podle jakých kritérií jsou vybírány lokality pro výstavbu?
Volba místa pro solární i větrné elektrárny podléhá řadě legislativních, technických a ekonomických kritérií. Zohledňuje se jak kvalita a využití půdy (u FVE), tak stabilní a dostatečné větrné podmínky (u VTE). V obou případech je nezbytné zajistit soulad s územními plány, chráněnými přírodními oblastmi a splnit přísné legislativní požadavky. Dále je důležitá blízkost přípojného místa do distribuční sítě a její kapacita. Ekonomická stránka je rovněž klíčová – investice se vyplatí obvykle jen u větších a dlouhodobě rentabilních projektů.

2. Jaký přínos budou mít tyto elektrárny pro místní obyvatele?
Obnovitelné zdroje energie (OZE) pomáhají snižovat závislost na fosilních palivech a přispívají k čistšímu životnímu prostředí. Investoři zpravidla nabízejí obcím a jejich obyvatelům kompenzace a benefity, například:

- Finanční příspěvky do obecních rozpočtů, které lze využít na zlepšení místní infrastruktury (opravy silnic, modernizace škol, podpora volnočasových aktivit).
- Zvýhodněné ceny elektřiny nebo zapojení do komunitní energetiky, kdy se obec i občané mohou stát spoluvlastníky elektrárny a získat tak podíl na jejím provozu.
- Podpora biodiverzity a krajiny, včetně výsadby zeleně, jež snižuje vizuální dopad a obohacuje místní ekosystémy.

3. Jaký je dopad výstavby a provozu elektrárny na životní prostředí?
U obou typů elektráren se provádí důkladné biologické, hlukové i stínové studie. U fotovoltaických elektráren je snaha minimalizovat zásahy do krajiny, zajistit vhodnou výsadbu dřevin a podpořit živočišnou i rostlinnou diverzitu. U větrných elektráren jsou prováděny ornitologické a přírodovědné průzkumy, aby se předešlo negativnímu vlivu na ptactvo či například netopýry. V obou případech investoři dbají na splnění zákonných norem a přijatá opatření by měla zajistit, že bude životní prostředí co nejméně narušeno, případně kompenzováno.

4. Jak se řeší hluk a vizuální dopad?
Moderní větrné elektrárny jsou konstruovány tak, aby hluk minimalizovaly, a jejich umístění je pečlivě plánováno v dostatečné vzdálenosti od obytné zástavby. Solární elektrárny samy o sobě hluk nevytvářejí. Vizuální dopad obou typů zdrojů je zmírňován vhodnou vegetační clonou. U větrníků se navíc řeší světelná navigace pro leteckou dopravu – často s použitím systémů, které svítí pouze tehdy, pokud detekují letadlo.

5. Co se stane, až elektrárny dosloužíí?
Životnost větrných elektráren se pohybuje okolo 25–35 let, u solárních projektů je obdobná. Po jejím ukončení je investor povinen elektrárnu ekologicky demontovat, zajistit recyklaci materiálů a pozemky rekultivovat a vrátit původnímu majiteli. Pokud by se během životnosti stalo, že firma zanikne, závazky přecházejí na nástupnickou společnost a již předplacená recyklace je garancí, že nedojde k ekologické či finanční zátěži pro obec.

6. Jak dlouho trvá proces povolování a výstavby?
Administrativní a povolovací proces může trvat několik let. Zahrnuje zpracování technických, ekologických a sociálních studií, získání nezbytných povolení a vyjednávání s obcí a místními obyvateli. Samotná výstavba trvá obvykle jen několik měsíců. Během tohoto období se investor snaží minimalizovat dopady na místní život a měl by průběžně informovat veřejnost o vývoji.

7. Jsou kolem těchto projektů nějaké časté mýty?
Mezi mýty patří například obava z přílišného hluku či masivního úbytku divoké zvěře. V praxi jsou moderní technologie a přísné normy nastaveny tak, aby negativní dopady minimalizovaly. U solárních elektráren nejsou panely zdrojem hluku, u větrných elektráren je hluk běžně nižší, než je šum větru v okolí. Obavy z nevratného poškození krajiny či z neekologické likvidace jsou řešeny přísnými předpisy a předplacenými recyklačními systémy.

